

Leksykon prawa spółek

100
podstawowych pojęć

pod redakcją
Bartłomieja Glinieckiego

Wydawnictwo C.H.Beck

Leksykon prawa spółek
100 podstawowych pojęć

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Monika Bartnik, Justyna Jasińska

**LEKSYKON PRAWA RODZINNEGO I OPIEKUŃCZEGO.
100 PODSTAWOWYCH POJĘĆ**

Adam Balicki, Magdalena Pyter

**LEKSYKON PRAWA OŚWIATOWEGO I PRAWA
O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM, 2. wyd.**

Olaf Włodkowski

LEKSYKON PRAWA KARNEGO SKARBOWEGO

testy prawnicze
C.H.BECK

legalis C.H.BECK

www.ksiegarnia.beck.pl

Leksykon prawa spółek 100 podstawowych pojęć

pod redakcją
Bartłomieja Glinieckiego

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2021

Autorzy leksykonu:

Marcin Glicz [M.G.]; Bartłomiej Gliniecki [B.G.]; Joanna Kruczalak-Jankowska [J.K.J.];
Jacek Potulski [J.P.]; Robert Obrzud [R.O.]; Grzegorz Sikorski [G.S.];
Marta Janina Skrodzka [M.J.S.]; Karol Skrodzki [K.S.]; Arkadiusz Wowerka [A.W.]

Wydawca: Lucyna Wyciszkievicz-Pardej

Projekt okładki: Robert Rogiński

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2021**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Sowa-Druk na Życzenie

ISBN 978-83-8235-032-6

ISBN e-book 978-83-8235-467-6

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	IX
Wykaz skrótów	XI
Absolutorium	1
<i>Agio</i>	4
Akcja	5
Akt założycielski spółki	9
Aport	9
Biegły rewident	12
<i>Corporate governance</i>	14
Dopłaty	14
Dywidenda	16
Działanie na szkodę spółki	18
Firma spółki	21
Fuzja	25
Grupa kapitałowa	25
Grupa spółek	25
Holding	29
<i>Incompatibilitas</i>	29
Indywidualne prawo kontroli	31
Kadencja	35
Kapitał rezerwowy	37
Kapitał zakładowy	38
Kapitał zapasowy	41
Komandytariusz	42
Komisja rewizyjna	45
Komplementariusz	48
Kurator spółki	52
Likwidacja spółki	53
Łączenie spółek	58
Mandat	62
<i>Mergers & acquisitions</i>	65
Nabywanie własnych udziałów/akcji przez spółkę	65

Nadzór korporacyjny	69
Objęcie akcji	72
Obniżenie kapitału zakładowego	73
Odpowiedzialność przebijająca	77
Podjęmowanie uchwał	77
Podwyższenie kapitału zakładowego	80
Podział spółki	84
Powództwo <i>actio pro socio</i>	88
Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały	91
Powództwo o uchylenie uchwały	92
Prawo głosu	95
Prawo pierwszeństwa	97
Prawo poboru	99
Prokurent	102
Prosta spółka akcyjna	105
Prowadzenie spraw	107
Przebicie welonu korporacyjnego	110
Przedmiot działalności	113
Przejęcie spółki	114
Przekształcenie spółki	115
Przekształcenie w spółkę handlową	117
Przymusowy odkup akcji	118
Przymusowy wykup akcji	121
Rada administrująca	123
Rada nadzorcza	128
Reprezentacja	133
Restrukturyzacja spółek	137
<i>Reverse squeeze out</i>	139
Rozwiązanie spółki	140
Sąd rejestrowy	143
Siedziba spółki	147
Spółka	151
Spółka akcyjna	152
Spółka celowa	155
Spółka-córka	157

Spółka dominująca	157
Spółka europejska	157
Spółka handlowa	162
Spółka jawna	164
Spółka jednoosobowa	165
Spółka kapitałowa	167
Spółka komandytowa	171
Spółka komandytowo-akcyjna	175
Spółka, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy	179
Spółka-matka	181
Spółka osobowa	181
Spółka partnerska	185
Spółka publiczna	189
Spółka specjalnego przeznaczenia	193
Spółka w organizacji	193
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	196
Spółka zależna	199
Sprawozdanie finansowe	199
<i>Squeeze out</i>	200
Statut spółki	200
Subskrypcja akcji	203
Suma komandytowa	206
System dualistyczny	208
System monistyczny	212
Świadcstwo tymczasowe	215
Świadcstwo założycielskie	216
Transformacje spółek	217
Transgraniczne łączenie spółek	217
Uchwała	219
Uchwała nieistniejąca	221
Udział	224
Udział kapitałowy	226
Umorzenie udziałów	228
Umowa spółki	231
Upadłość spółek	234

SPIS TREŚCI

Uprzywilejowanie udziałów/akcji	238
Walne zgromadzenie	240
Warrant subskrypcyjny	249
Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego	250
Wkład	252
Wspólnik	255
Wyłączenie wspólnika	259
Zakaz działalności konkurencyjnej	261
Założyciele	263
Zarejestrowanie spółki	265
Zarząd	266
Zarząd kadłubowy	270
„Zasada lustra”	270
Zaskarżanie uchwał	271
Zbycie udziałów/akcji	271
Zgromadzenie wspólników	274
„Złota akcja”	279

SŁOWO WSTĘPNE

W Leksykonie w syntetyczny sposób omówiono 100 haseł dotyczących prawa spółek. Są wśród nich nie tylko pojęcia podstawowe z punktu widzenia nauki prawa handlowego i terminologii Kodeksu spółek handlowych, lecz także te spoza języka prawnego, ukorzenione w praktyce obrotu gospodarczego. W konsekwencji pośród setki haseł dotyczących prawa spółek odnaleźć można zarówno te najbardziej podstawowe, często stanowiące kanwę pytań egzaminacyjnych, jak i pojęcia rzadziej spotykane w tekstach przepisów prawnych, których zrozumienie jest niezbędne do poznania zasad funkcjonowania przedsiębiorców korporacyjnych. W treści poszczególnych haseł Autorzy starali się wyeksponować ich związek z pozostałymi pojęciami przedstawionymi w Leksykonie. Dzięki temu Czytelnik może zgłębiać wiedzę zawartą w opracowaniu, korzystając z odesłań do kolejnych relevantnych części Leksykonu.

Dobór haseł oraz sposób ich opracowania sprawia, że niniejsza publikacja może być wszechstronnym źródłem wiedzy. Przydatna będzie studentom zarówno kierunków prawniczych, ale i zarządzania czy ekonomii, w toku których poruszane są zagadnienia odnoszące się do spółek handlowych. Sięgnąć po nią mogą także uczestnicy studiów podyplomowych, absolwenci przygotowujący się do egzaminów na aplikacje prawnicze oraz aplikanci przygotowujący się do wykonywania zawodów prawniczych. Wreszcie Leksykon może stanowić wsparcie dla Czytelników chcących lepiej poznać prawne zasady funkcjonowania spółek handlowych i poszukujących związłego oraz kompetentnego wyłumaczenia pojęć nierozzerwalnie związanych z tą problematyką.

Autorami Leksykonu są w większości pracownicy Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz innych szkół wyższych. Większość z nich zdobyła praktyczne doświadczenie m.in. wykonując zawody prawnicze adwokata czy radcy prawnego. Podziału haseł Leksykonu między poszczególnych Autorów starano się dokonać z uwzględnieniem ich zainteresowań naukowych i posiadanych doświadczeń praktycznych w taki sposób, aby treść każdego hasła została opracowana przez osobę mogącą w jak najlepszy sposób oddać jego istotę.

dr hab. Bartłomiej Gliniecki

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Akty prawne

- BiegRewU ustawa z 11.5.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (tekst jedn. Dz.U. 2020 r. poz. 1415)
- dyrektywa
2001/86/WE Dyrektywa Rady 2001/86/WE z 8.10.2001 r. uzupełniająca statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników (Dz.Urz. UE L Nr 294, s. 22–32)
- EuropZgrup-
GospU ustawa z 4.3.2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2036 ze zm.)
- KC ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)
- KH *rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. poz. 502 ze zm.)*
- KK ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
- Konstytucja RP ... Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i ze sprost.)
- KP ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.)
- KPC ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- KRSU ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1500 ze zm.)
- KSH ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1526)
- OfertaPublU ustawa z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 623 ze zm.)
- OrdPodU ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1325 ze zm.)
- PocztaKomerU ... ustawa z 5.9.2008 r. o komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 261 ze zm.)
- PrBank ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 2357 ze zm.)

WYKAZ SKRÓTÓW

PrPrzed	ustawa z 6.3.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
PrRestr	ustawa z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 814 ze zm.)
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 275 ze zm.)
PrUpad	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1228 ze zm.)
PrWod	ustawa z 20.7.2017 r. – Prawo wodne (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.)
RachunkU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.)
RejStatkówU	ustawa z 26.10.200 r. o Polskim Rejestrze Statków (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2036)
rozporządzenie	
2157/2001/WE	Rozporządzenie Rady (WE) Nr 2157/2001/WE z 8.10.2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE) (Dz.Urz. UE L Nr 294, s. 1 ze zm.)
RTVU	ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 805 ze zm.)
SysUbSpołU	ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE z 2012 r. C Nr 326, s. 47 i n. – wersja skonsolidowana)
ZastRejU	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2017)

2. Organy orzekające

SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

3. Czasopisma

Acta UW r. Prz.	
Prawa i Admin.	Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji
Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
EP	Edukacja Prawnicza
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego

MoP	Monitor Prawniczy
MPH	Monitor Prawa Handlowego
NP	Nowe Prawo
OSA	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Pracy
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
Pal.	Palestra
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Spółek	Prawo Spółek
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Prz. Pod.	Przegląd Podatkowy
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rzeczp.	Rzeczpospolita
St. Praw.	Studia Prawnicze
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego

4. Inne skróty

art.	artykuł
CEIDG	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
COIG	Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
in.	inne (-a, -y)
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
lit.	litera
n.	następny (-a, -e)
Nb.	numer brzegowy
Nr	numer
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
orz.	orzeczenie
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
pkt	punkt
post.	postanowienie
poz.	pozycja
PSA	prosta spółka akcyjna
r.	rok
red.	redakcja
rozp.	rozporządzenie
s.	strona

WYKAZ SKRÓTÓW

S.A.	spółka akcyjna
S.K.A.	spółka komandytowo-akcyjna
SE	spółka europejska (<i>societas europeae</i>)
sp. j.	spółka jawna
sp. k.	spółka komandytowa
sp. p.	spółka partnerska
sp. z o.o./	
spółka z o.o.	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
sprost.	sprostowanie
t.	tom
tekst jedn.	tekst jednolity
tj.	to jest
uchw.	uchwała
UE	Unia Europejska
ust.	ustęp
uzas.	uzasadnienie
w.	wiek
w zw.	w związku
ww.	wyżej wymieniony (-a, -e)
wyr.	wyrok
z.	zeszyt
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zob.	zobacz

ABSOLUTORIUM

Wewnętrzny akt → **spółki kapitałowej**, który ma na celu wykazanie czy spółka, w której imieniu wypowiadają się uczestniczący w zgromadzeniu (→ **walnym zgromadzeniu**) wspólnicy/akcjonariusze, jest usatysfakcjonowana działaniami jej organów (→ **zarządu**, → **rady nadzorczej**, → **komisji rewizyjnej**), w ostatnim roku obrotowym (por. *A. Kidyba, Spółka z o.o...*, s. 638–639).

Według *M. Romanowskiego*, przyjmując że z punktu widzenia przepisów KSH, absolutorium jest specyficzną instytucją prawa spółek handlowych, można zdefiniować je jako zatwierdzenie (akceptację) przez → **zgromadzenie wspólników**, → **walne zgromadzenie** sposobu sprawowania funkcji i podejmowanych w związku z tym działań przez członków zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej (w spółce z o.o.) w poprzednim roku obrotowym, jako zgodnych z przepisami prawa, postanowieniami umowy (→ **statutu spółki**) spółki, dobrymi obyczajami oraz interesem spółki i jej wspólników (*M. Romanowski, Absolutorium w spółce kapitałowej...*, s. 21 i n.).

W orzecznictwie zaznacza się, że absolutorium ma na celu ugruntowanie ładu (spokoju korporacyjnego) w spółce, który jest niezbędny do jej prawidłowego funkcjonowania i rozwoju. Uchwała w przedmiocie absolutorium wywołuje zatem skutki wewnątrz korporacyjne i pełni funkcję stabilizacyjną. Chodzi w niej o akceptację (lub nie) działalności organów spółki z uwzględnieniem wszelkich aspektów działania, zarówno poddanych ocenie na podstawie dokumentów przedłożonych, jak również na innej podstawie (zob. wyr. SA w Szczecinie z 12.11.2015 r., I ACa 575/15, Legalis). Regulacja KSH, dotycząca absolutorium, generalnie odzwierciedla zapisy Kodeksu handlowego. Różnica unormowań polega jedynie na zastąpieniu terminu „kwitowanie” (*art. 221 i 338 KH*) czy „pokwitowanie” (*art. 223, 295, 390, 478 KH*), terminem „absolutorium” (*art. 228*

pkt 1, art. 231 § 2 pkt 3, art. 244, 296, art. 393 pkt 1, art. 395 § 2 pkt 3, art. 413, 487 KSH). Słowo absolutorium wywodzi się z łaciny od słowa *absolutorium* i w dosłownym tłumaczeniu oznacza zwolnienie, uniewinnienie.

Zgodnie z przepisami KSH, absolutorium udzielane jest komplementariuszom, jako współnikom reprezentującym i prowadzącym sprawy spółki komandytowo-akcyjnej oraz członkom rady nadzorczej tej spółki (art. 146 § 1 pkt 1 i 3 KSH), a także członkom organów spółek kapitałowych, tj. zarządu, rady dyrektorów, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej (art. 228 pkt 1, art. 300⁸¹ pkt 1, art. 393 pkt 1 KSH).

W przypadku członków organów absolutorium dotyczy poszczególnych członków za ostatni rok obrotowy, a nie w ogólności danego organu. Głosowanie nad udzieleniem absolutorium dotyczy aktualnych i byłych (z ostatniego roku obrotowego) członków organów (art. 231 § 3, art. 300⁸² § 1 pkt 3, art. 395 § 3 KSH).

Absolutorium w każdym wypadku, w ramach wyłącznej w tym zakresie kompetencji, udziela organ właścicielski spółki (zgromadzenie współników, walne zgromadzenie). Udzielenie absolutorium odbywa się w drodze uchwały tych organów (art. 146 § 1 pkt 2 i 3, art. 228 pkt 1, art. 300⁸² § 1 pkt 3, art. 393 pkt 1 KSH). Z przepisów KSH wynika przy tym, że → **wspólnik/akcjonariusz**, który jednocześnie pełni funkcję członka zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnik innej osoby głosować przy powzięciu uchwał w przedmiocie absolutorium dotyczącym jego osoby (art. 244, 300⁹⁶, 435 KSH). Głosowanie nad uchwałą w przedmiocie absolutorium powinno znaleźć się w porządku obrad każdego zwyczajnego zgromadzenia współników bądź walnego zgromadzenia (art. 231 § 1 pkt 3, art. 300⁸² § 1 pkt 3, art. 395 § 1 pkt 3 KSH). W sytuacji, gdy → **zgromadzenie współników/→ walne zgromadzenie**, wbrew obowiązkowi nie głosowało nad uchwałą w przedmiocie absolutorium, członkom organów spółki przyznaje się prawo do wytoczenia powództwa o ustalenie (art. 189 KPC), że spółce nie przysługują roszczenia odszkodowawcze z tytułu pełnienia obowiązków członka organu spółki w określonym roku obrotowym (zob. *R. Pabis*, [w:] *J. Bierniak i in., Kodeks Spółek Handlowych...*, s. 845).

Pomijając możliwe wyniki głosowania w sprawie absolutorium, głosowanie w każdym wypadku powinno dotyczyć uchwały o jego udzieleniu (a nie uchwały o nieudzieleniu). Brak wymaganej większości głosów za udzieleniem absolutorium oznacza odmowę jego udzielenia. Dodać należy, że dopuszczalne jest także cofnięcie raz udzielonego absolutorium, w drodze kolejnej uchwały. Przyjmuje się, że uchwała taka powinna być podjęta tylko z ważnych powodów na zwyczajnym zgromadzeniu współników lub walnym zgromadzeniu. Podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia absolutorium powinno odbywać się indywidualnie dla każdego członka organu spółki, a nie *en bloc* w odniesieniu do np. całego zarządu.

Uchwała odmawiająca udzielenia absolutorium nie niesie ze sobą żadnych bezpośrednich skutków dla członków organów, których dotyczy. Pośrednio jednak może prowadzić do odwołania członka organu przez wspólników/akcjonariuszy niezadowolonych z jego pracy. Ponadto, nieudzielenie absolutorium może mieć znaczenie przy dochodzeniu przeciwko członkowi roszczeń z tytułu jego odpowiedzialności za szkody wyrządzone spółce. Jednakże, w przypadku podjęcia uchwały o nieudzieleniu członkowi organu spółki absolutorium, może on, w sytuacji gdy nadal piastuje mandat w spółce, wytoczyć powództwo o uchylenie lub powództwo o stwierdzenie nieważności takiej uchwały. Jeżeli w postępowaniu sądowym wykaże, że zostały spełnione przesłanki jednego z wcześniej wskazanych powództw, wówczas może doprowadzić do wyeliminowania z obrotu prawnego uchwały absolutoryjnej. Niezależnie od postępowania sądowego mającego służyć wzruszeniu uchwały zgromadzenia, członek zarządu czy rady nadzorczej może dochodzić ochrony w oparciu o przepisy dotyczące dóbr osobistych (*D. Wajda, Naruszanie dóbr osobistych członków organów spółek kapitałowych...*, s. 4 i n.).

Pozytywne uchwały absolutoryjne, zasadniczo zwalniają z odpowiedzialności wobec spółki, pod warunkiem, że fakty stanowiące podstawę tej odpowiedzialności były znane w dniu udzielania absolutorium. Takiego skutku nie będzie zatem miała uchwała powzięta na podstawie nieprawdziwych lub niepełnych informacji, które nie pozwoliły na dokonanie właściwej oceny działalności piastuna (wyr. SN z 17.4.2019 r., II CSK 295/18, Legalis).

Jak wynika z art. 296, 300¹²⁸ i 483 KSH, w przypadku wytoczenia powództwa na podstawie art. 295, art. 300¹²⁷ § 1 lub art. 486 § 1 KSH oraz w razie upadłości spółki, osoby obowiązane do naprawienia szkody nie mogą powoływać się na uchwałę wspólników udzielającą im absolutorium ani na dokonane przez spółkę zrzeczenie się roszczeń o odszkodowanie (zob. *P. Błaszczyk, Znaczenie prawne absolutorium...*, s. 22 i n.).

Literatura:

P. Błaszczyk, Znaczenie prawne absolutorium w świetle odpowiedzialności cywilnej członków organów spółek kapitałowych, PPH 2009, Nr 3;
A. Kidyba, Spółka z o.o. Komentarz, Warszawa 2005;
R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, Kodeks Spółek Handlowych. Komentarz, Warszawa 2011;
M. Romanowski, Absolutorium w spółce kapitałowej, PPH 2002, Nr 1;
D. Wajda, Naruszanie dóbr osobistych członków organów spółek kapitałowych uchwałą zgromadzenia dotyczącą absolutorium, PPH 2018, Nr 11.

[K.S.]

Nadwyżka ponad wartość nominalną akcji, wpłacana przez akcjonariusza w związku z objęciem → **akcji**. Przepisy KSH dopuszczają, aby akcje były obejmowane powyżej ich wartości nominalnej, nie istnieje zaś możliwość obejmowania akcji poniżej ich wartości nominalnej. Objęcie akcji powyżej ich wartości nominalnej polega na tym, że akcjonariusz wpłaca do spółki więcej, niż wynika to z sumy wartości nominalnych akcji, które posiada (*R. Pabis*, Komentarz do art. 309, [w:] *Z. Jara* (red.), Kodeks spółek handlowych..., s. 1252–1253).

Jak wynika z powyższego wyjaśnienia, termin *agio* wiąże się z pojęciem wartości nominalnej akcji, które z kolei w praktyce łączone jest z pojęciem wartości emisyjnej i rynkowej akcji oraz występuje wyłącznie w odniesieniu do spółki akcyjnej.

Kodeks spółek handlowych przewiduje w art. 328 § 1 pkt 4, że na dokumencie akcji powinna zostać umieszczona jej wartość nominalna, której minimalna wartość, zgodnie z przepisem art. 308 § 2 KSH, wynosi 1 grosz. Wszystkie akcje emitowane przez spółkę, stanowiące części kapitału zakładowego, powinny posiadać jednakową wartość nominalną (art. 302 KSH), co skutkuje (art. 333 § 1 KSH) ich niepodzielnością. Niepodzielność akcji polega na tym, że dana akcja nie może być rozdrobniona na dokumenty reprezentujące mniejszą wartość nominalną, niż sama akcja.

Wartość emisyjna zaś, to cena rynkowa, za którą akcje te są wydawane akcjonariuszowi przez samą spółkę (emitenta akcji) w ramach tzw. obrotu pierwotnego. Wartość emisyjna nie może być niższa od jej wartości nominalnej (art. 309 § 1 KSH), co jest konsekwencją nienaruszalności → **kapitału zakładowego**. Może być wyższa, zawsze jednak powinna być jednakowa wobec dotychczasowych akcjonariuszy (chyba że wyłączone zostanie prawo poboru lub dotychczasowi akcjonariusze zgodzą się na zróżnicowanie ceny emisyjnej akcji).

Wartość rynkowa jest natomiast ceną jaką dana akcja osiąga na rynku wtórnym. Inaczej mówiąc, jest to kurs – notowanie akcji na giełdzie, uzyskany w wyniku konfrontacji popytu i podaży, pomiędzy akcjonariuszami, czyli cena, po której można sprzedawać akcje na giełdzie. Wartość ta zależy od korzyści, jaką akcja przynosi posiadaczowi, głównie od dywidendy i jest podstawą do obliczenia opłacalności lokowania kapitałów w akcjach danej spółki. Dla akcjonariusza najważniejsza w tym zakresie jest wielkość otrzymywanej dywidendy, a szczególnie jej stopa, która powinna kształtować się powyżej stopy inflacji i powyżej stóp lokat bankowych. Dla akcjonariusza ważna jest również aktualna cena rynkowa akcji w stosunku do ceny, po jakiej akcje zakupił, bowiem wartość rynkowa może być wyższa lub niższa od wartości emisyjnej akcji.

W przypadku gdy wartość emisyjna akcji jest wyższa niż wartość nominalna, cała nadwyżka (*agio*) powinna być uiszczona przed zarejestrowaniem spółki (art. 309 § 2 KSH). W związku z tym i pozostałymi regułami obejmowania akcji z art. 309 KSH, jeżeli np. wartość nominalna jednej akcji wynosi 20 zł, a jej cena

emisyjna to 25 zł, akcjonariusz powinien uiścić na rzecz spółki, przed jej zarejestrowaniem, 10 zł (5 zł będące *agio* + 5 zł będące 1/4 wartości nominalnej) za każdą obejmowaną akcją (por.: S. Sołtysiński, Komentarz do art. 309, [w:] S. Sołtysiński i in., Kodeks spółek handlowych..., s. 135).

Agio, zgodnie z przepisem art. 396 § 2 KSH, wnosi się na → **kapitał zapasowy** spółki.

Literatura:

R. Pabis, Komentarz do art. 309, [w:] Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2020;

S. Sołtysiński, Komentarz do art. 309, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwa-
ja, Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 301–458, t. III, Warszawa 2008;

T. Sójka, Umowa objęcia akcji, Warszawa 2012;

D. Szubielska, *Agio w spółkach kapitałowych – wybrane aspekty prawne i podatkowe*, Przegląd Podatkowy 2002, Nr 3.

[M.J.S.]

AKCJA

Może być rozumiana na trzy sposoby: jako ułamek → **kapitału zakładowego** spółki akcyjnej oraz spółki komandytowo-akcyjnej, ogół praw akcjonariusza względem spółki oraz papier wartościowy. Kapitał zakładowy spółki akcyjnej i spółki komandytowo-akcyjnej dzieli się na akcje o równej wartości nominalnej. Wartości nominalna akcji nie może być niższa niż 1 grosz. Akcje nie mogą być obejmowane poniżej ich wartości nominalnej. Mogą być natomiast obejmowane po cenie wyższej, ale nadwyżka (→ *agio*) musi zostać uiszczona w całości przed zarejestrowaniem spółki. Cena po jakiej obejmowane są akcje jest ich wartością emisyjną. Od wartości nominalnej i emisyjnej należy odróżnić wartość rynkową akcji, która dotyczy akcji spółek publicznych, których cena wyznaczana jest przez mechanizmy rynku kapitałowego.

Akcje są niepodzielne i nie mogą dzielić się na jednostki mniejsze. Dopuszczalne jest jednak dokonanie zmiany wartości nominalnej akcji przez podział na mniejsze jednostki (tzw. split), co wymaga zmiany statutu spółki. Mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych, który jest jednym dokumentem inkorporującym większą ilość akcji. Prawa związane z akcją mogą przysługiwać wspólnie kilku podmiotom (wspólnik zbiorowy). Współuprawnieni z akcji wykonują wtedy swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela. Statut spółki może zawierać postanowienie, że w przypadku, gdy akcje imienne są objęte wspólnością majątkową małżeńską, akcjonariuszem może być tylko jeden ze współmałżonków.

Pojęcie akcji związane jest również z ogółem praw i obowiązków wynikających z uczestnictwa w spółce. Akcja inkorporuje uprawnienia akcjonariusza, których uzyskanie wiąże się realizacją obowiązku wniesienia wkładu na pokrycie akcji. Obowiązki akcjonariusza są zatem przesłanką uzyskania lub utrzyma-